

УДК 636:612.43

Гуцол А. В., доктор с.-г. наук, професор¹©,
Кирилів Я. І., доктор с.-г. наук, професор, чл.-кор. НААНУ²,
Мазуренко М. О., доктор с.-г. наук, професор¹
Гуцол Н. В., Ремінний О. І., Бідяк І. М., кандидати с.-г. наук, доценти¹,
¹Вінницький національний аграрний університет
²Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій ім. С. З. Гжицького

ВПЛИВ ЗГОДОВУВАННЯ ФЕРМЕНТНИХ ПРЕПАРАТІВ НА СТРУКТУРИ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ СВИНЕЙ

Показано, що при згодовуванні молодняку свиней ферментних препаратів - мацеробацельну, мацеразу, мультиензимної композиції МЕК-3, міновіту і мінази, щитоподібна залоза на кожен з них реагує по-різному зміною своїх структур.

Ключові слова: ферментні препарати, свині, згодовування, щитоподібна залоза, структури.

В зв'язку з появою і застосуванням в годівлі тварин нових видів кормів і кормових добавок, а також препаратів, які підвищують інтенсивність обмінних процесів в організмі, важливе значення має вивчення їх впливу на структури окремих органів і тканин, зокрема ендокринні залози. До числа останніх відноситься і щитоподібна залоза, як один із інтегральних органів, що здійснює регуляцію численних функцій в процесі росту і розвитку тварини.

При проведенні зоотехнічних дослідів з вивчення продуктивної дії кормових засобів, основна увага зосереджується на питаннях продуктивності та ефективності, засвоєння поживних та біологічно-активних кормів і їх трансформація у продукцію. Вивченню питання морфології щитоподібної залози залишається не докінця вивченим. Тому метою даної роботи було вивчити стан структур щитоподібної залози молодняку свиней, що вирощується на м'ясо, при згодовуванні нових ферментних препаратів.

Методика досліджень. Щитоподібну залозу відбирали під час контрольних забоїв молодняку свиней великої білої породи у дослідах з вивчення ефективності згодовування нових ферментних препаратів - мацеробациліну, мацеразу, мультиензимної композиції МЕК-3, міновіту та мінази (див. табл. 1). Ці препарати згодовувались молодняку свиней на відгодівлі впродовж останніх перед забоєм трьох місяців вирощування. Забивали свиней при досягненні живої маси 110-120 кг. Рівень годівлі забезпечував одержання середньодобових приростів в межах 550-750 г, при концентратному типі годівлі. При цьому використовували кормосуміші власного виробництва дослідного господарства «Артеміда» (Калинівський район, Вінницька область) в склад яких входили дерті пшенична, ячменна, кукурудзяна, горохова, шрот соняшниковий. Раціони були повністю забезпечені обмінною енергією і сирим протеїном, а також іншими інгредієнтами живлення. На всі досліджувані препарати розроблені відповідні технічні умови.

Відпрепаровану щитоподібну залозу зважували, зразки фіксували в формаліні, заливали в парафін, зрізи забарвлювали гематоксилін-еозином, поміщали в бальзам. Морфометрію проводили за допомогою мікроскопу МББ-1А, користувались сіткою та лінійкою якуляр-мікроматра [3]. Об'єм ядер визначали за Якобі [1], а саме:

$$V = \frac{4}{3} \cdot \pi \cdot r^3 = \frac{\pi \cdot D^3}{6} = 0,523 \cdot D^3,$$

де V – об'єм ядер, r – радіус ядра, D – діаметр ядра, π (пі) – постійна величина, що дорівнює 3,14.

Біометрична обробка цифрового матеріалу проведена за М.О. Плохінським [4].

Результати досліджень. Збагачення раціону молодняка свиней при вирощуванні на м'ясо ферментним препаратом мацеробациліном в різних дозах не впливало на масу щитоподібної залози, але зумовлювало зміну морфометричних показників (див. табл.). Так, за всіх досліджуваних доз препарату в раціоні, збільшували кількість фолікулів на 1 мм² ($P > 0,001$), що супроводжувалася зменшенням їх діаметру та висоти фолікулярного епітелію. Це може свідчити про явище компенсації функції, коли із збільшенням одного показника, зменшується інший, фізіологічно з ним пов'язаний. Внаслідок такої перебудови структур забезпечується оптимальний перебіг функції в створюваних умовах годівлі.

Мацераза в раціоні свиней в обох її варіантах сприяє збільшенню маси щитоподібної залози на 20%, не впливає на зміну показників кількості фолікулів на 1 мм² та їх діаметра, але зумовлює тенденцію до зменшення висоти фолікулярного епітелію. В дослідженнях використовували мацеразу «Р», одержану висушуванням культуральної рідини в потоці гарячого повітря. Мацераза «Н» одержана напильованням культурального середовища на висівки і наступного висушування при температурі 45°C, разом з клітинними оболонками.

Мультиензимна композиція МЕК-3 в раціоні свиней не вплинула на масу залози, кількості фолікулів на 1 мм², але зменшуються їх діаметр та висота фолікулярного епітелію ($P > 0,05$), особливо за доз 1,0 та 1,5 на голову за добу.

При згодовуванні міновіту має місце збільшення кількості фолікулів на 1 мм² ($P > 0,05$) і незначне збільшення їх діаметра та висоти епітелію за дози 3,0 г на 100 кг живої маси. За більшої дози дані досить строкаті – спостерігається тенденція до збільшення маси залози (на 17%), висоти епітелію (на 6,2%) і без змін проти контрольних величин залишається кількість фолікулів на 1 мм² та їх діаметр.

Згодовування молодняка свиней мінази зумовило тенденцію до збільшення всіх досліджуваних показників лише за дози 3 г на 100 кг живої маси. При 6 грамах мінази морфологічні показники були практично на рівні контрольних значень. Таким чином, при згодовуванні різних ферментних препаратів щитоподібна залоза по-різному реагує зміною своїх структур, які пов'язані з функцією цих структур – утворенням гормонів.

Таблиця 1

Морфологічні показники щитоподібноі залози свиней

Групи тварин та дози препаратів	Маса, г	Кількість фолікулів на 1 мм ² , шт.	Висота фолікулярного епітелію, мкм	Діаметр фолікулів, мкм
Мацеробацілін				
1 – контроль	13,45±1,26	47±1,45	3,12±0,05	4,1±0,06
2 – 2 г/100 кг живої маси	13,26±0,22	68±2***	2,6±0,05***	3,5±0,05***
3 – 4 г/100 кг живої маси	13,4±0,28	67±4**	2,02±0,04***	3,1±0,06***
4 – 6 г/100 кг живої маси	13,53±0,28	67±5**	2,7±0,06***	3,7±0,06**
Мацераза				
1 – контроль	13,75±0,93	67,6±2,6	2,43±0,21	2,7±0,31
2 – мацераза „Р“, 0,4 г/100 кг	16,5±1,85	69,0±2,05	2,13±0,12	2,7±0,26
3 – мацераза „Н“, 0,4 г/100 кг	16,45±3,2	69,6±2,76	2,10±0,08	2,63±0,26
МЕК-3				
1 – контроль	12,0±0,1	55,0±3,9	3,11±0,33	2,79±0,065
2 – 0,5 г/гол. за добу	12,84±0,08	58,0±4,4	3,44±0,18	2,98±0,044
3 – 1,0 г/гол. за добу	12,44±0,06	53,0±2,5	3,9±0,1*	2,02±0,9
4 – 1,5 г/гол. за добу	12,22±0,12	57,0±3,3	3,82±0,06*	2,16±0,08
Міновіт				
1 – контроль	17,51±2,0	65±4	2,89±0,1	3,33±0,12
2 – 3 г/100 кг живої маси	16,07±0,8	75±2*	2,93±0,03	3,4±0,16
3 – 6 г/100 кг живої маси	20,5±1,4	67±3	3,07±0,1	3,3±0,11
Міназа				
1 – контроль	17,49±2,02	64±4	3,33±0,12	2,8±0,1
2 – 3 г/100 кг живої маси	19,71±1,62	70±1	3,34±0,17	2,9±0,4
3 – 6 г/100 к живої маси	17,17±0,56	63±7	3,27±0,1	2,6±0,11

Відомо, що пониження активності залози пов'язане із потоншенням епітеліального шару у фолікулах, накопиченням колоїду і збільшенням розмірів самих фолікулів [2]. При гіперфункції колоїд інтенсивно виводиться із фолікулів, внаслідок чого розміри їх зменшуються, а самі епітеліоцити стають високими. Отже, висота фолікулярного епітелію, структура клітини і консистенція колоїду можуть служити морфологічними показниками для характеристики функціонального стану залози. А фізіологічне значення щитоподібної залози полягає в тому, що вона функціонально забезпечує перебіг обміну речовин, ріст і розвиток тварин в конкретних умовах їх життя.

Отже, одержані в дослідженнях результати про певні міни структур в щитоподібній залозі можна віднести до адаптивних, що лежать в межах границь структурного гомеостазу, оскільки додавання ферментних препаратів забезпечувало збільшення середньодобових приростів свиней в порівнянні до контролю.

Висновки:

1. Згодовування молодняку свиней мацеробаціліну не впливає на масу щитоподібної залози, але при цьому збільшується кількість фолікулів на 1 мм² при зменшенні їх діаметра та висоти епітелію.
2. Додавання до корму мацерози зумовлює збільшення маси щитоподібної залози, суттєво не впливає на кількість фолікулів на 1 мм² та їх діаметр, але зменшує висоту епітелію.
3. Препарати МЕК-3, міновіт та міназа в розрізі окремих доз по-різному впливають на зміну структур щитоподібної залози порівняно до контрольних показників.

Література

1. Автандилов Г.Г. Медицинская морфометрия / Г.Г. Автандилов. – М. : Медицина, 1990. – С. 253.
2. Возрастная физиология животных / [К.Б. Свечин, И.А. Аршавский, А.В. Квасницкий и др.]. – М. : Колос, 1967. – С. 310-312.
3. Методичні вказівки з виготовлення гістологічних препаратів органів і тканин тварин/[М.О. Мазуренко, В.П. Кучерявий, А.В. Гуцол та ін.]. – Вінниця: ВДАУ, 2004. – 26с.
4. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 352 с.

Summary

A. V. Gutsol, Ya. I. Kyryliv, N. O. Mazurenko, N. V. Gutsol,

O. I. Reminny, I. N. Bidyak

EFFECT OF FEEDING ENZYME PREPARATIONS ON THE STRUCTURES OF THE THYROID GLAND OF PIGS

It is shown that when feeding young pigs enzymes - matserobatselinu, Matseraza, multienzyme composition MEK-3, and minavitu minazy, thyroid gland on each one reacts differently change their structures.

Key words: *enzymes, pig feeding, thyroid gland structure. Keywords: enzymes, feeding, pig stomach, cardiac area.*

Рецензент - д.вет.н., професор Коцюмбас Г.І.